

Få jobb förmedlas av Arbetsförmedlingen

MALIN SAHLÉN OCH MARIA EKLÖF

JANUARI 2013

1. Sammanfattning

Den här rapporten har undersökt hur pass väl Arbetsförmedlingen har lyckats med att förmedla arbeten under åren 2010 och 2011. Resultaten visar att en arbetsförmedlare i genomsnitt förmedlade mindre än ett jobb per månad och att bara en av tio arbetssökande använde sig av Arbetsförmedlingens tjänster när de hittade ett nytt arbete. Under år 2010 förmedlade i genomsnitt 9,5 jobb per arbetsförmedlare. För år 2011 var motsvarande siffra 10,3 jobb. Arbetsförmedlingens andel av det totala antalet förmedlade jobben låg på 12 procent under de båda åren. Resultaten bekräftar bilden som framkommit i tidigare studier på området. Den av en förmedling som inte lyckas förmedla jobb.

Riksrevisionen publicerade år 2006 rapporten "Den offentliga arbetsförmedlingen 2006:22". I den konstaterade de att Arbetsförmedlingens roll i att matcha arbetssökande med lediga jobb minskar och att det finns stora skillnader i effektiviteten mellan enskilda arbetsförmedlingar. Undersökningen kom fram till att varje arbetsförmedlare på myndigheten i genomsnitt förmedlade 8,5 anställningar år 2003 – mindre än ett jobb per månad.

Svenskt Näringsliv genomförde en liknande undersökning avseende år 2009 "Arbetsförmedlingen förmedlar få jobb". I den fann man att Arbetsförmedlingen endast förmedlade marginellt fler jobb än i Riksrevisionens undersökning. I genomsnitt förmedlade arbetsförmedlarna 9,4 jobb per år, men i då ingick även vissa subventionerade jobb som inte räknades med i Riksrevisionens kalkyl. Enbart 12 procent av de tillsatta jobben år 2009 gick via Arbetsförmedlingen.

Det framstår, mot bakgrund av de kontinuerligt låga resultateten, som nödvändigt att öppna upp möjligheterna för fler aktörer att på lika villkor konkurrera med Arbetsförmedlingen. Inspiration för ett sådant skifte kan hämtas från den inhemska debatten där det på senare tid förts fram fler åsikter om hur ett sådant skifte kan ske.

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Arbetsförmedlingen förmedlar bara ett av tio jobb	4
3. Fortfarande förmedlas mindre än ett jobb i månaden	5
4. Hur kan förmedlingen av arbeten förbättras?.....	6

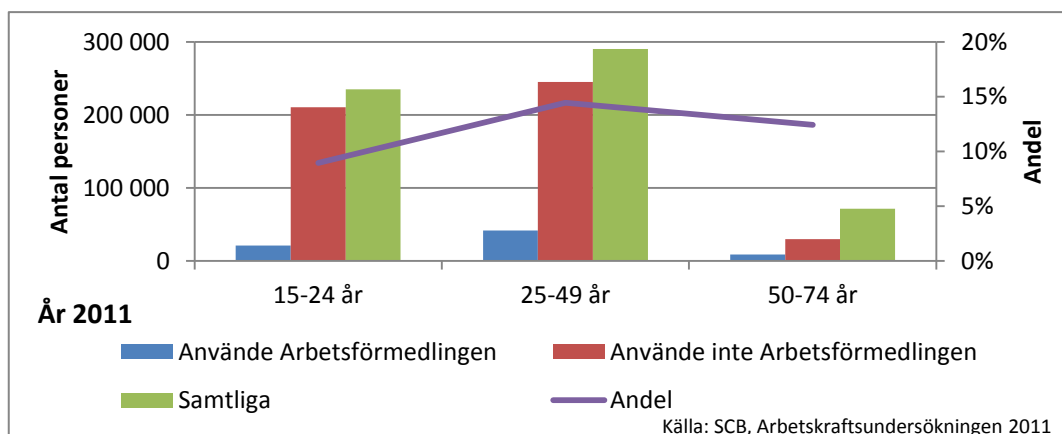
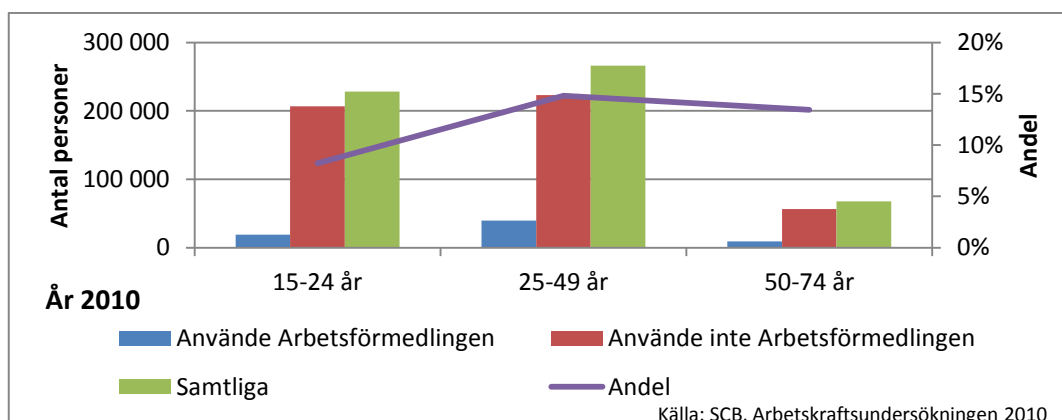
2. Arbetsförmedlingen förmedlar bara ett av tio jobb

Arbetsförmedlingen är en av landets största myndigheter och dess uppgift är att se till att de som söker personal och de som söker jobb sammanförs. Under åren 2010 och 2011 skedde årligen närmare 600 000 jobbyten¹ i Sverige och i SCB:s arbetskraftsundersökning sammanställer man förutom antalet nya jobb även hur nyanställningen gick till. I det ingår om Arbetsförmedlingens tjänster användes eller inte.

Arbetsförmedlingens marknadsandelar för exempelvis förmedlade arbeten är viktig information för att kunna bedöma dess roll i matchningsprocessen. Små marknadsandelar innebär att rollen är liten. Vikten av stora marknadsandelar har betonats under lång tid för att systemet ska kunna legitimeras. Så hur har utfallet blivit?

Tittar man på andelen av det totala antalet nya jobb som förmedlas av Arbetsförmedlingen åren 2010 och 2011 ligger resultaten kvar på samma låga nivå som år 2009. Totalt förmedlades bara 12 procent av de nya jobben via Arbetsförmedlingen. Istället fick den stora merparten av alla jobbsökanden sina jobb via kontakter eller andra kanaler. Enligt Arbetsförmedlingens egna siffror förmedlades 14 respektive 16 procent av jobben via dem under de två åren.

Mot bakgrund av hur stora anslag myndigheten fått borde resultaten vara goda – annars borde anslagen rimligen minskats. Någon sådan justering har dock inte skett utan anslagen har istället ökat från 60 miljarder år 2009 till 70 miljarder år 2011. I graferna nedan redovisas resultaten i form av förmedlade jobb och andelen av totala antalet nya jobb.

¹ Människor som får sitt första jobb eller byter jobb.

3. Fortfarande förmedlas mindre än ett jobb i månaden

I ljuset av Arbetsförmedlingen låga marknadsandelar när det gäller förmedling av arbeten är det intressant att titta närmare på hur de genomsnittliga resultaten ser ut för arbetsförmedlarna.

År 2010 var det 7082 personer som arbetade med att förmedla jobb hos Arbetsförmedlingen; 2011 hade antalet minskat till 6983. Under dessa år fick uppskattningsvis 67 300 respektive 71 800 personer ett nytt jobb via Arbetsförmedlingen. Detta innebär att en arbetsförmedlare i genomsnitt förmedlade 9,5 jobb år 2010 och 10,3 jobb år 2011.

Det har skett en marginell förbättring från tidigare mätningar, samtidigt som personalstyrkan som arbetar med förmedling av arbeten vuxit från 6175 personer under 2009 till 6983 år 2011. Så trots att stora satsningar har skett i form av personalförstärkningar har resultaten i form av fler förmedlade jobb varit låga.

Arbetsförmedlingens resultat åren 2010 och 2011		
	2010	2011
Antal förmedlade arbeten via Arbetsförmedlingen	67300	71800
Som andel av totala antalet nya arbeten	0,12	0,12
Antal arbetsförmedlare	7082	6983
Antal förmedlade arbeten per förmedlare	9,5	10,3

4. Hur kan förmedlingen av arbeten förbättras?

Arbetsförmedlingen har under alltför lång tid visat att den i sin nuvarande form inte lyckas med att förmedla arbeten, och trots stora satsningar i form av ökade anslag har resultaten nedslående nog uteblivit. Såväl resultaten från den här rapporten som de från tidigare undersökningar av verksamheten talar för att matchningen på arbetsmarknaden kan förbättras avsevärt.

I dagsläget väljer färre än hälften av alla företag att rekrytera via Arbetsförmedlingen och många arbetssökande upplever förmedlingarna som byråkratiska, med begränsade möjligheter att hjälpa dem till nya jobb. Svenskt Näringsliv lät Demoskop undersöka hur arbetsförmedlarna på Arbetsförmedlingen och hos andra aktörer upplevde sin situation. Resultaten visar att handläggarna på Arbetsförmedlingen tror mindre på sina egna resurser och möjligheter att hjälpa arbetslösa att hitta nytt jobb än vad de andra aktörerna gör.

När Medieakademien gjorde sin årliga förtroendebarmeter hamnade Arbetsförmedlingen i den absoluta botten. I år var det bara 14 av 1000 tillfrågade som hade ganska eller mycket stort förtroende för myndigheten. Det är en trend som har funnits en längre tid och som ytterligare förstärker bilden av att Arbetsförmedlingen inte klarar sina uppgifter.

Det är därför uppmuntrande att det från politiskt håll hörs positiva signaler om att reformera arbetsförmedlingen. Ylva Johansson (S) sa i Aktuellt (19/9 2012): "Jag tycker att man ska vara pragmatisk. De som lyckas få människor i arbete ska vara med och bidra, och är det privata aktörer eller är det Arbetsförmedlingen, spelar det ingen roll. Huvudsaken är att det leder till jobb". Annie Lööf (C) lanserade under Almedalsveckan ett förslag om fri etableringsrätt för privata arbetsförmedlare, ett förslag som både Folkpartiet och Kristdemokraterna backade upp. När nu även Miljöpartiet, i dess senaste budgetmotion samt i en nyligen lagd kommittémotion, lyfter behovet av att fler fristående aktörer ska kunna konkurrera med Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet, är en majoritet av riksdagspartierna för en reformering av dagens system.

Det finns onekligen mycket att vinna på ökad specialisering och branschkunskap. Arbetet som omställningsorganisationerna Trygghetsrådet (TRR) och Trygghetsfonden (TSL) har gjort, exempelvis i samband med Saab Automobiles konkurs, kan fungera som inspiration. Det arbetet visar tydligt på de goda resultat när det gäller att matcha arbetslösa med nya jobb som kommer när möjligheten att upphandla olika aktörer ges. Totalt är det närmare 9 av 10 av de aktivt arbetssökande som lämnat TRR som har fått nytt jobb. Av de som lämnat TSL är det 7 av 10 som fått ett nytt jobb.

Resultaten från TRR och TSL visar på möjligheterna som finns om det finns en frihet att utforma stödet som erbjuds de jobbsökande. Det är dags att våga tänka nytt och ompröva gamla dogmer, såväl arbetsgivare som arbetssökande är i behov av en väl fungerande arbetsmarknad.